סט: בהמה המקשה פרק רביעי חולין

תמבר לצרכי עולות. נא דמי לבהמה של ב' שופטים והקדיש (דף ז.) דקדושה ואינה קריבה דמשיבה דחויה מעיקרא דהתם נא כידו להקדישה כולה מתחלה אבל הכא כשהקדיש רגלה היה יכול להקדישה כולה: **יצא** ריבו חרי זה יקבר. אע"ג דתנן בפרק כל פסולי המוקדשין (בכורות דף נב:) דב"ה מתירין למנות עובד כוכבים על הבכור הכא מודו דאסור למכור לעובד כוכבים דהא מוקמינן לה התם כר"ע ושמעינן ליה לר"ע בפרק טבול יום (זבחים דף קנ:) דאמר מדבריו למדנו שהשומט את הבכור ומגלח טרפה שיפותו הכהנים בעורו משמע דבשר אסור בהנאה והיינו טעמא דהיכא דשרי לישראל הוא דאיתקש לבני נוח:

ושרי אפי' לעובדי כוכבים[1]:

רב הונא אמר קדוש קסבר לטפרע הוא קדוש. הא דאמר רב יהודה בפ' כל פסולי המוקדשין (בכורות נה.) דמותר להטיל מום בבכור קודם שיצא לאויר העולם ומפרש גדיא כאזניה אימרא כשיפוותיה אבל אימרא באזניה לא דחיישינן כי חזי ליה לאזניה שמא יצא רוב הראש וחזר אבל בגדי אין לחוש דמתוך דאזניו גדולות דרכו לצאת במיעוט הראש והיינו דלא כרב הונא דלדידיה כיון דלמפרע קדוש אפי' לא יצא רוב הראש אסור להטיל בו מום דכשיצא אח"כ הרוב איגלאי מילתא למפרע דקדוש הוה כדאמרי' הכא גבי מכירה ומיהו איכא לאוקמי הא דרב יהודה אליבא דרב הונא ומכי חזי לאזנו דגדיא כפים שרי להטיל בו מום דאכתי לא יצא כלל אבל אימרא איכא למיחש מכי חזי לאזניה כפים שכבר יצא רוב הראש וחזר וסוגיא דריש פילד מערימין (תמורה דף כד:) דמוקי דרב יהודה בזמן הזה דלא חזי להקריבה ופריך מאי לימרא ומשני מהו דתימא נגזור אטו דלמא נפיק רוב הראש הויא סוגיא דלא כרב הונא דלרב הונא במיעוטו ראשו נמי איכא איסור וכן הא דא"ל [2]רב עמרם לרב ששת אמר על הבכור עם יציאת רובו הא עולה עולה הוא אי בכור הוי הויא נמי דלא כרב הונא דמשמע דפשיטא ליה דקודש יציאת רובו יכול להפקיע ממנו קדושת בכור אם לא נחלק בין מכירה לעובד כוכבים להכי: מאי

בעינא פרסות. בבהמה דהכי משמע שתי פרסות ומעלת גרה הנמצאת בבהמה מאכלו: **קלוט במעי פרה ליתסר.** ואנן אמרינן לעיל (דף סח:) דשרי אפי' לר"ש: **הנא דבי ר' ישמעאל כר"ש.** מצינו משנת מדרשו של ר' ישמעאל בתלמידיו של ר"ש בן יוחי: **פרסה בבהמה תאכלו.** קרא כתיב פרסה ובהמה או פרסות אבל יונה אינה לא פרסה ולא פרסות: **כדאמרן מעיקרא.** דעובר איקרי בהמה: **ר"ש היא.** טעמא לאו משום דעובר לאו בהמה אלא משום דמקיש תמורה למעשר במסכת תמורה בפ"ק (יג.) דתנן אמר ר"ש והלא מעשר בכלל כל הקדשים היה ולמה יצא לכתיב[3] כל מעשר בקר ולאן וגו' לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו ולמה יצא להקיש מה מעשר קרבן יחיד יצא קרבן צבור ומה מעשר קדשי מזבח יצאו קדשי בדק הבית הלכך דוק מינה נמי מה מעשר אינו בעובדין ואכרין דבעינן יעבור תחת השבט (ויקרא כז)[4]: **אף תמורה.** אבל למאן דלא מקיש ממירין דעובר איקרי בהמה: **ומנא אימרא.** דהא אין ממירין ר"ש היא: **דתנן.** בסיפא דידה דפליג ר' יוסי עלה ואמר ממירין ומפרש טעמא והלא במוקדשין בתחלת הקדש האומר רגלה של זו עולה כולה עולה כו' שמע מינה מדקאמר והלא במוקדשין דלרבי שמעון מהדר והלא במוקדשין אתה מודה דהאומר רגלה של זו כו' כדלקמן וכזו אתה חלוק עלי דאי ס"ד מ"ק אין ממירים ר"מ היא כשאר סתם משנה: **מי אית להו האי סברא.** במוקדשין דכולה עולה דימא להו רבי יוסי והלא במוקדשין אתם מודים לי והתניא כו': **יכול תהא יוצאה לחולין.** בפדיון שיפדה אותו אבר: **תמכר.** בהמה זו לצרכי עולות ודמיה חולין: **חוץ מדמי אותו אבר.** וממנו לא יטול הדמים לפי שאינו שלו. וכתמורה[5] פריך והא קמייתי אותו שקנאה עולה מתוסרת אבר והוה היה מחוייב עולה: **יהיה לרבות אם כולה.** דה"ל למיכתב כל אשר יתן ממנו לה' קדש ומדכתיב יהיה ריבויא הוא דאפי' לא נתן לה' אלא ממנו דהיינו מקנתה יהיה קדש כולה: **אלא לאו.** ת"ק ר"ש היא וכיון דשמעת ליה בעלמא דמקיש תמורה למעשר טעמא נמא נמי משום הקישא הוא: **לא ר' יוסי טעמא דנפשיה קאמר.** מהא לא תימא דמ"ק ר"ש היא דלעולם אימא לך דר"מ היא אי ר' יהודה דלא שמעינן להו דמקשו וטעמייהו בהא משום דאכרים ועובדין לאו בהמה מיקרו ודקשיא לך היכי מצי ר' יוסי למימר לר' מאיר והלא במוקדשים כו' לאו משום דסבירא ליה דיעמא והלא במוקדשים אתה מודה לי אלא ה"ק ליה הלא במוקדשין יודע אני דהאומר רגלה של זו עולה כולה עולה דנפקא ליה מיהיה קדש אף כשיאמר רגלה של זו תמורה תהא כולה תמורה ואשתכח דהמיר בהמה כולה וקרינא בהמה בבהמה: **מתני' המכבדים המקשה לילד.** בפטר רחם שלה מותר לחתוך אבר אבר כשהוא יוצא לחשון לחשון: **ומשליך לכלבים.** דכל כמה דלא נפק רוביה לא קדיש: **יצא רובו.** כאחת ואחכו: פ"ז **יקבר.** דסיליאת הרוב חלה קדושה עליו דקרינא ביה אשר יולד [דברים טו]: **ופטורה מן הבכורה.** שהבא אחריו אינו בכור בין שיצא לחשון אבר אבר וכין שיצא לרוב כאחת דהא שני לאו פטר רחם הוא: **גמ' וחזר ויצא שלש אחר.** והרי כאן רוב: **רב הונא אמר קדוש.** אע"ג דבגדיה תלה רחמנא וכרובא הוא דהויא לידה מיהו כי נפיק רובא משוי ליה לידה מתחלה ואגלאי מלתא דכי זכין לעובד כוכבים לאו כלום זכין דאין לו חלק בו: **מכאן ולהבא.** מיליאת רוב ואילך הוא קדוש ובתחילת לידתו אוזן הוה ויכול למוכרו כאילו הוא בעני אמו שהרי קדושתו תלוי בלידה וכיון דמכירתו מכירה ה"ל יד עובד כוכבים בתחלה ותו לא קדיש בב' שלישי אחרונים: **יצא שלש דרך דופן.** תחילה ע"י סם וסכין ובגמר לידה נפתח רחם ויצאו שני שלישים: **למפרע הוא קדוש.** הרוב[6] הראשון קדושתו תלויה שבתחלת לידה הוא צריך ליקדש: **מכאן ולהבא.** משיולד רובו או בתחילה או בסוף: **דאי אשמעינן בהך.** קמייתא: **בהא קאמר רב הונא.** למפרע הוא קדוש: **משום דלקולא.** כלומר דאי אמר מכאן ולהבא קולא הוא דמפקעינן לבכור מקדושתו: ואי

ליתיה ברחם רבה אמר קדוש רבה לטעמיה דאמר מבאן ולהבא קדוש ורובא דרך רחם נפיק וצריכא דאי אשמעינן בהא בהא קאמר רב הונא משום דלקולא אבל בהך דלחומרא אימא מודי ליה לרבה ואי

בעינא פרסות וליכא אלא מעתה קלוט במעי פרה ליתסר הא תנא דבי ר' ישמעאל כרבי שמעון בן יוחי [1]פרסה בבהמה תאכלו רב שימי בר אשי אמר לעולם כדקאמרת מעיקרא ודקא קשיא לך אין ממירין הא מני רבי שמעון היא דמקיש תמורה למעשר מה מעשר אינו נוהג באברים ועוברים אף תמורה אינה נוהגת באברים ועוברים ומנא תימרא [2]דתנן אמר רבי יוסי והלא במוקדשים האומר רגלה של זו עולה כולה עולה אף א[1] כשיאמר רגל של זו תהא כולה תמורה תחתיה למאן קא מהדר ליה אילימא לרבי מאיר ורבי יהודה מי אית להו האי סברא [3]והתניא יכול האומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה תלמוד לומר [2]כל אשר יתן ממנו לה' יהיה קדש ממנו קדש ולא כולו קדש יכול תצא לחולין תלמוד לומר יהיה בהווייתה תהא [3]הא כיצד תמכר לצרכי עולות ודמיה חולין חוץ מדמי אבר שבה דברי רבי מאיר ורבי יהודה רבי יוסי ורבי שמעון אומרים מנין לאומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה תלמוד לומר יהיה לרבות את כולה למאן אי לרבי מאיר ורבי יהודה מי אית להו האי סברא אלא לאו לרבי שמעון לא רבי יוסי [1] *טעמא דנפשיה קאמר: **מתני'** [2]המבכרת המקשה לילד מחתך אבר אבר ומשליך לכלבים יצא רובו הרי זה יקבר ונפטרת מן הבכורה: **גמ'** אתמר יצא שליש ומכרו לעובד כוכבים וחזר ויצא שליש אחר רב הונא אמר [3]קדוש רבה אמר אינו קדוש רב הונא אמר קדוש קסבר למפרע קדוש וכיון דנפק ליה רוביה איגלאי מילתא למפרע דמעיקרא הוה קדוש ומאי דזבין לא כלום זבין רבה אמר אינו קדוש קסבר מכאן ולהבא קדוש ומאי דזבין שפיר זבין ואזדו לטעמייהו דאתמר יצא שליש דרך דופן ושני שלישי דרך רחם רב הונא אמר [4]אינו קדוש רבה אמר קדוש רב הונא אמר אינו קדוש רב הונא לטעמיה דאמר למפרע קדוש ורובא קמא

עין משפט נר מצוה

טו א מיי' פ"ח מהל' מאכלות אסורות הל' ז סמג לאוין קלו טור"ע י"ד סימן יג סעיף ב:
טז ב מיי' פט"ו מהלכות מעשה הקרבנות הל"יב:
יז ג מיי' פ"ד מהלכות נזירות הל' יד טור"ע י"ד סי' שיט סעיף ז:
יח ד מיי' שם הל' טו טור"ע שם סעי' ב:
יט ה מיי' שם טור"ע שם סעיף ב:

שיטה מקובצת

א) טעמא דנפשיה קאמר. נ"ב עי' תוס' תמורה דף י"א:

רבינו גרשום

קלוט במעי פרה ליתסר. בלומר השתא דאמרת בעינא פרסות וליכא: תנא דבי ר' ישמעאל בי רבי שמעון בן יוחאי פרסה בבהמה כו' כלומר כתיב כל מפרסת פרסה ונו' ולבסוף כתיב תאכלו יאפי' מצא בתוכו שאין לו אלא פרסה תאכלו: לעולם בדאמרינן מעיקרא כלומר בבהמה בבהמה תאכלו: מי אית להו האי סברא דהוא אומר רגלה של זו עולה יתהא כולה עולה. הא ביצד תמכר לצורכי עולות לא כולה לצורכי עולות אלא דמי אבר שבה: אלא לאו לר' שמעון כלומר יבי שמעון סבר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה וסבירא ליה דהאומר תהא רגלה של זו תמורה אין כולה תמורה וא"ל ר' יוסי כמה דסבירא לך לענין עולה למה לא סבירא לך לענין תמורה מכלל דהוא לא סבירא ליה לענין תמורה ושמעמא מאי דתמורה אינה נוהגת באברים [1] לא ר' יוסי טעמא דנפשיה קאמר כלומר כשם דסבירא לי דעולה נוהגת באברים כך תמורה נוהגת באברים והאומר רגלה של זו תהא תמורה תחתיו תהא כולה תמורה תחתיו: המבכרת המקשה לילד מחתך אבר אבר כו' כלומר המבכרת הנקשה לילד והוציא עובר את ידו מחתך אותה ישראל ומשליך לכלבי דכיון דלא יצא ראשו אי רובו לא חל עליה קדושת בכור ונפטרה מן הבכורה לכשתלד פעם אחרת אין חשוב האחרון בכור: איתמר יצא שליש ומכרו לעובד כוכבים ישראל מכרו לעובד כוכבים לפי שראה שלא יצא מתחלה רובו וחזר ויצא שליש אחר הרי רובו: רב הונא לטעמיה דאמר למפרע הוא קדוש. כלומר הבכור כשהוא קדוש מתחלתו חשבינן הקדושה והאי נמי מתחלתו חשבינן ליה וכיון דתחלתו לא יצא דרך רחם לא חל קדושה עליה: וצריכי דאי אשמעינן בהא כר' כלומר אי אשמעינן ביצא שליש ומכרו לעובד כוכבים בהא אמר רב הונא למפרע קדוש דאי אמר מכאן ולהבא קדוש אתי לקולא דהוה אמרינן מאי דובין שפיר זבין אבל ביצא שליש דרך דופן ושני שלישין דרך רחם דאי אמר למפרע קדוש לקולא הוא אימא מודי לרבה דמיכן ולהבא קדוש:

מסורת הש"ס

א) תמורה י. לקמן קלה. קדושין דף ז., **ב)** תמורה יא: ערכין ד:, **ג)** [ויקרא כז], **ד)** [וכעל המאור ז"ל כתב לי לא נראה זה הקשת תמורה למעשר אלא הקשת כל הקדשים למעשר והקשת תמורה למעשר לר' שמעון ונקלא מדתנן ר"ש אומר אין ממירין אלא אחד באחד שנאמר והיה הוא ותמורתו מה הוא יחיד אף תמורתו יחידה ופירש מה הוא יחיד כדרכה דאמר יאלו שנים כבשיו וקראן עשירי עשירי אחמר עשר מעורבין זה מה יתנו בכריתת נבי מעשר מה הוא יחיד אף טעונו מיוחדת וכל הקדשים הוקשו למעשר עכ"ל. **ה)** [דף יא:], **ו)** כש"ה: כ"ריב. **ז)** [ועי' תוס' בכורות לב: ד"ה פסקו מתני'], **ח)** [תמורה כה.].

תורה אור השלם

1. וכל בהמה מפרסת פרסה ושסעת שסע שתי פרסות מעלת גרה בבהמה אתה תאכלו:
דברים יד ו
2. ואם בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן ליי כל אשר יתן ממנו ליי יהיה קדש: ויקרא כז ט

גליון הש"ס

גמ' מעמא דנפשיה קאמר. וכה"ג פנחדרין דף סד ע"ב ע"ש כרש"י ד"ה והלא כבר:

הגהות מהר"ב רגשבורג

אן גמ' דתנן יכו' לף כשאמר רגל וכו' כל"ל:

מוסף רש"י

והלא במוקדשים. כלומר בתחילת ההקדש כשמקדישו (תמורה י. לקמן קלה.). ת"ל יהיה. יהיה קדש הוא אבר וכיון דהכוא אבר הוי קדוש מי לא מצי למשמט הכוא בהמה בשם חולין אלא ממכר כולה חוץ מדמי אותו אבר שבה, דדמי אותו אבר לא יטול שהרי הקדישו ואינו יכול למוכרו (תמורה יא.). ודמיה חולין. דהא לא אקדים נופה (ערכין ה.). **חוץ מדמי אבר שבה.** אלא יקבל דמה כיון דנתחה לה קדושת הגוף אינו רשאי למוכרה ואם מכרה אינה מכורה שהרי עולתו היא וכיון דלא נפקא לחולין דתמיתה היא אין קדושה אלה על מעשה בהכר הלכך אינה מכורה, וא"ת נמצא ליקח זה מקריב עולה אפרה אבר שאין אבר זה שלו, הא פרכינן לה בפ"ק דתמורה (יא.) ומשנינן לה כגון דאמר הרי עלי עולה כתייב (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com